

ECOLOGISCH VELDONDERZOEK
CENTRUMPLAN ULFT
TE ULFT
GEMEENTE OUDE IJSSELSTREEK

- * Bodem
- * Waterbodem
- * Water
- * Archeologie
- * Ecologie
- * Milieu

Ecologie

Ecologisch veldonderzoek Centrumplan Uift te Uift in de gemeente Oude IJsselstreek

Opdrachtgever	VolkerWessels Vastgoed bv Postbus 6323 3800 GD Amersfoort
Project	OUD.VWV.ECO2
Rapportnummer	11035274
Status	Eindrapportage
Datum	3 oktober 2012
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. E.R. Witter
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. K. Wopereis
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	1
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	2
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	2
4	ONDERZOEKSRESULTATEN	4
5	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	5
6	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	6

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van VolkerWessels Vastgoed bv opdracht gekregen voor het uitvoeren van een ecologisch veldonderzoek ten behoeve van het Centrumplan Ulft te Ulft in de gemeente Oude IJsselstreek.

Het ecologisch veldonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en ontwikkeling van een deel van het centrum van Ulft.

Het ecologisch veldonderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de verwachte aanwezigheid van gewone dwergvleermuizen in het gebied. Om de effecten van de ingreep te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet, is er inzicht in de verspreiding van de genoemde soortgroep noodzakelijk.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie (± 2 ha) ligt in de kern van Ulft in de gemeente Oude IJsselstreek (zie figuur 1).

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 41C (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie X = 223.335, Y = 434.050.

Figuur 1: Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft het winkelcentrum de Blenk, gelegen tussen de Kerkstraat, de Middelgraaf en De Blenk. De bebouwing bestaat voornamelijk uit lage gebouwen met platte daken. Enkele gebouwen hebben spouwmuren met open stootvoegen, die voor vleermuizen toegang tot de spouw mogelijk maken. Ook is er bij sommige gebouwen sprake van betimmering langs dakranden, waar vleermuizen achter kunnen kruipen.

Het project “Centrumplan Ulf” wordt in drie deelgebieden gerealiseerd. De gebieden lopen geleidelijk in elkaar over: van modern in De Blenk, via de levendigheid in de Kerkstraat, naar historisch bij het J.F. Kennedyplein. De ontwikkeling van het winkelcentrum vindt dan ook gefaseerd plaats. De drie deelgebieden worden na elkaar ontwikkeld; er wordt gestart met de locatie Kerkstraat/Smeltkroes. Daarna worden de locaties de Blenk en het historische hart ontwikkeld. Het vleermuisonderzoek heeft enkel betrekking op het deelgebied de Blenk omdat in de overige deelgebieden de te vervangen gebouwen reeds zijn gesloopt.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens de bebouwing op de onderzoekslocatie te slopen en nieuwbouw te realiseren.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor vleermuizen zijn in de periode juni tot eind september in totaal vijf aanvullende veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie februari 2012), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/zwermplaats voor de gewone dwergvleermuis.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Het vleermuisenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (juni - september). Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetectors (Pettersson D 240x). Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning

		mei	juni		juli	augustus	september
vleermuizen	tijdstip		1 x ochtend	1 x avond 1 x ochtend	-	2 x avond	
	datum		8 juni 2012	22 juni, 18 juli 2012		17 augustus, 6 september 2012	
	functie		zomer-verblijf	kraamverblijf		paar/baltsverblijf	

De periode het veldbezoek van 8 juni 2012 en 22 juni 2012 is niet geheel volgens protocol met 20 tussenliggende dagen. Dat er 14 dagen tussen beide bezoeken is, heeft als oorzaak dat de opdrachtverlening niet eerder tot stand was gekomen. Voor de uitslag van het onderzoek heeft dit geen gevolgen. Het voorjaar van 2012 was erg koel, waardoor de vorming van kraamgroepen verlaat heeft plaatsgevonden.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van gewone dwergvleermuizen gunstig. De windsnelheid tijdens alle bezoeken lag beneden de 5 Bft., de temperatuur hoger dan 10 °C en er was geen sprake van neerslag.

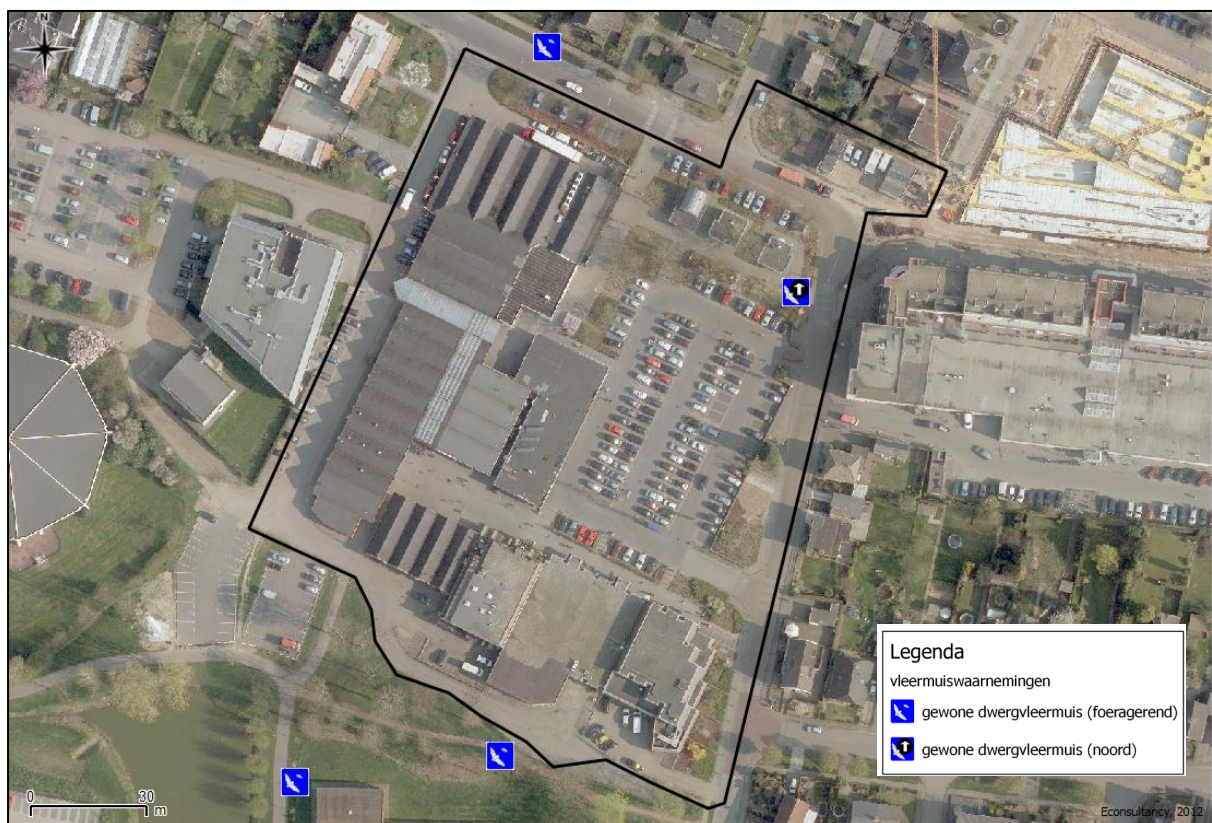
Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D 240x) met opname-mogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

4 ONDERZOEKRESULTATEN

Tijdens het eerste veldbezoek op 8 juni 2012 zijn er binnen de grenzen van de onderzoekslocatie geen vleermuizen waargenomen. Buiten het plangebied werd slechts een enkele foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen. Ook tijdens het tweede veldbezoek (22 juni 2012) zijn slechts enkele gewone dwergvleermuizen waargenomen die langs de grenzen van het plangebied vlogen. Tijdens het derde veldbezoek (ochtendronde 18 juli 2012) werd met name langs de zuidzijde van het plangebied vleermuisactiviteit waargenomen. Vlak na het uitvliegmoment werden ter hoogte van de bosschages rond het zorgcomplex werden diverse foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

In het najaar werden in het plangebied tijdens geen van de twee veldbezoeken baltsende gewone dwergvleermuizen gehoord. Slechts eenmaal werd over de parkeerplaats een passerende gewone dwergvleermuis gehoord. Deze liet weliswaar sociale geluiden horen, maar vertoonde geen binding met één van de gebouwen op de onderzoekslocatie. Ook in de directe omgeving werd verder geen baltsactiviteit gehoord.

In figuur 2 is een samenvatting van de waarnemingen weergegeven.

Figuur 2: Waarnemingen vleermuizen in het seizoen 2012.

5 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

5.1 Vleermuizen

Beschermingsregime

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de bebouwing op de onderzoekslocatie geen verblijfsfunctie voor vleermuizen heeft. Ook in het najaar is er geen sprake van een baltslocatie of een paarverblijf in het gebied. Het plangebied wordt niet gebruikt door vleermuizen om te foerageren. Opgemerkt wordt dat het winkelcentrum een grote lichtuitstraling heeft, hetgeen niet bevorderlijk is voor de vestiging van vleermuizen. De begroeiing ten zuiden van het plangebied heeft wel een functie als foerageergebied, maar deze is door de voorgenomen ingreep niet in het geding.

Ondanks dat er aan de onderzoeksinspanning van het vleermuisprotocol is voldaan, kan het nooit volledig worden uitgesloten dat een incidentele verblijfsfunctie van één of enkele individuen is gemist. Het protocollair onderzoek blijft een reeks van momentopnames, waardoor niet elke avond en/of ochtend gedurende het seizoen onderzoek plaats kan vinden. Wanneer er tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch één of meerdere vleermuizen worden aangetroffen dienen de sloopwerkzaamheden ter plaatse tijdelijk te worden gestaakt en dient er in eerste instantie contact te worden opgenomen met Econsultancy of een lokale vleermuisdeskundige. In overleg zal vervolgens worden bepaald hoe er verder gehandeld dient te worden en welke eventuele maatregelen getroffen moeten worden.

Roek

Het onderzoek dat in de periode juni tot en met september 2012 is uitgevoerd heeft enkel betrekking gehad op de soortgroep vleermuizen. Voorafgaand aan dit onderzoek is in april 2012 een veldbezoek afgelegd om de geschiktheid voor overige soortgroepen vast te stellen. Daaruit is gebleken dat zich aan de zuidzijde van de onderzoekslocatie een roekenkolonie bevindt (zie figuur 3). Langs de zuidgrens van de onderzoekslocatie bevinden zich enkel bomen waarin de vogels nestelen. In de bomen langs de grens met het plangebied zijn 96 nesten geteld. Verder naar het zuiden bevinden zich nog meer bomen die door roeken in gebruik zijn. De nesten van deze soort zijn jaarrond beschermd. Het kappen van de bomen is niet toegestaan, maar ook het vertoren van de nesten houdt een overtreding van de Flora- en faunawet in.

Figuur 3: Roekenkolonie op de grens met het plangebied

Hoewel de kolonie zich buiten de begrenzing van het plangebied bevindt dient tijdens het uitvoeren van werkzaamheden verstoring worden voorkomen. Te denken valt aan het vermijden van verlichting en het uitvoeren van sloopwerkzaamheden ter plaatse van de kolonie buiten het broedseizoen van de soort (vermijd de periode begin maart tot eind mei).

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van VolkerWessels Vastgoed bv een ecologisch veldonderzoek uitgevoerd voor het Centrumplan Ulft te Ulft in de gemeente Oude IJsselstreek.

Het ecologisch veldonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en ontwikkeling van een deel van het centrum van Ulft.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de bebouwing op de onderzoekslocatie te slopen en nieuwbouw te realiseren.

Waarnemingen en functie onderzoeksgebied

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de bebouwing op de onderzoekslocatie geen verblijfsfunctie voor vleermuizen heeft. Ook in het najaar is er geen sprake van een baltslocatie of een paarverblijf in het gebied. Het plangebied wordt niet gebruikt door vleermuizen om te foerageren. De begroeiing ten zuiden van het plangebied heeft wel een functie als foerageergebied, maar deze is door de voorgenomen ingreep niet in het geding. Tijdens de werkzaamheden hoeft in het kader van de Flora- en faunawet geen rekening worden gehouden met de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied.

Het onderzoek dat in de periode juni tot en met september 2012 is uitgevoerd heeft enkel betrekking gehad op de soortgroep vleermuizen. Voorafgaand aan dit onderzoek is in april 2012 een veldbezoek afgelegd om de geschiktheid voor overige soortgroepen vast te stellen. Daaruit is gebleken dat zich aan de zuidzijde van de onderzoekslocatie een roekenkolonie bevindt. De nesten van deze soort zijn jaarrond beschermd. Hoewel de kolonie zich buiten de begrenzing van het plangebied bevindt dient tijdens het uitvoeren van werkzaamheden verstoring worden voorkomen. Te denken valt aan het vermijden van verlichting en het uitvoeren van sloopwerkzaamheden ter plaatse van de kolonie buiten het broedseizoen van de soort (vermijd de periode begin maart tot eind mei).

In de te slopen bebouwing is geen broedgelegenheid aanwezig voor jaarrond beschermde stadsvogelsoorten als huismus of gierzwaluw. In de spaarzame begroeiing in het winkelcentrum is ondanks de grote drukte door winkelend publiek toch een nest aangetroffen van vermoedelijk een heggenmus. De begroeiing in het winkelcentrum kan het beste buiten het broedseizoen worden verwijderd, dan wel voorafgaand worden geïnspecteerd op aanwezigheid van nesten.

Vrijblijvend advies

Huismus en gierzwaluw zijn op de onderzoekslocatie niet als broedvogel aangetroffen. De directe omgeving is echter potentieel geschikt als leefgebied. De soorten staat onder druk door steeds verder afnemende broedgelegenheid. Met een geringe inspanning, bijvoorbeeld door het plaatsen van nestkasten of "vogelvides" en het plaatsen van gierzwaluwnestkasten op de te realiseren nieuwbouw, kan de onderzoekslocatie deel gaan uitmaken van het broedbiotoop van beide soorten. Gelet op het steeds verder verdwijnen van broedgelegenheid van deze soorten kan deze relatief eenvoudige maatregel een positief effect op de soort in de omgeving hebben.

Vogelbescherming Nederland heeft samen met BAM Utiliteitsbouw een checklist ontwikkeld, waarmee een bouwonderneming zijn projecten en de directe omgeving natuurvriendelijker kan maken. Door middel van het beantwoorden van enkele ja/nee vragen, kunnen eenvoudige maatregelen worden toegepast die goed zijn voor de stadsnatuur en speciaal voor vogels. U vindt deze checklist op de site van de vogelbescherming (www.vogelbescherming.nl).

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtname van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

